

ПРЕДГОВОР

Овај Зборник радова јубиларно је издање 30-годишњице од оснивања Географског института „Јован Цвијић“ при Српској академији наука и уметности. Институт је основан под руководством академика Петра С. Јовановића 1947. године, са задатком да се бави географским испитивањем и проучавањем у СР Србији. Програмом и планом је предвиђено систематско проучавање свих области из свих географских дисциплина, за разлику од ранијих појединачних проучавања.

Сем геоморфолошких, антропогеографских, регионадно-географских и климатолошких грана, које су до тада испитиване, ваљало је увести и друге важне дисциплине, као привредну географију, хидрологију и биогеографију, које су до тада у врло малом опсегу проучаване. За ово је ваљало припремити млађе научне нараштаје. Прво су у Институту окупљени старији научни радници: Петар Јовановић, Павле Вујевић, Војислав Радовановић, Боривоје Ж. Милојевић, генерал Стеван Бошковић, Сима Милојевић, Ђорђе Паунковић, Милисав Лутовац и картограф, пуковник Жарко Курјачки. Затим су придлазили дипломирани студенти, који су за ове задатке одабирани још у току студија. Ови су се, радећи у Институту, постепено развили у ваљане научне раднике. Краће речено, Институт је окупио не само оне који стално раде у њему, већ и друге спољне сараднике. Особито се развила сарадња између Института и Географске катедре на Универзитету. Као што је речено, са Универзитета је долазио подмладак који је у научном раду обучаван у Институту. Један број ових је после одлазио у наставу на Универзитету, а други остајао да се бави само научним радом. Таква сарадња се и сада наставља, али не баш онолико колико је то неопходно.

Захваљујући таквом раду, Институт је постао највећи центар географског проучавања у Југославији, како су то оценили неки географи из других југословенских република. Резултати тога рада су 61 публикација: 28 Зборника радова, 30 Посебних издања и 3 зидне карте. Овде ваља нагласити да је Институт уз помоћ Заједнице за научни рад штампао под својом редакцијом и неколико монографија рађених ван ове установе.

Треба рећи и то да Институт има и тешкоћа у свом раду. Заједница, која улаже напоре да подржи рад Института, није увек у могућности да га подмлађује новим кадровима, без чега не може бити континуитета у раду. И поред тих тешкоћа, Институт и са мање својих снага остварује почетну замисао. Он проучава СР Србију у овим правцима географске науке. Али стицајем прилика не може увек да се одржи почетни план. Раније се замишљало да се помоћу већег броја испитивача проуче мање географске целине у свим правцима (геоморфолошки, економско-географски, антропогеографски, хидролошки итд.), па да се после изведе већа синтеза. Сада се, међутим, у том смислу проучавају веће географске целине, као долина Мораве, источна Србија, западна Србија итд.

Сем комплетних проучавања ових великих географских области, Институт не занемарује ни проблеме који су од посебног значаја за савремену географију. Ту долази настављање рада на проучавању „Насеља и порекла становништва“, која су

Цвијићу била тако драга. Али, како на свим пољима живота, и у овом правцу настају револуционарне промене које ваља непрекидно пратити, то је Институт предузео ова испитивања. Тако је узео да ваљана Цвијићева упутства и концепцију осавремени и по томе наставља проучавања не само насеља и порекла становништва него и свих промена које се сада испољавају.

Географски институт је организовао 1975. године, Први југословенски симпозијум о геоморфолошком картирању, на коме су донети веома важни закључци у погледу картирања наше земље. На организацији и оживљавању овога плана се ради последње две године. У том смислу су предвиђена и два пројекта, на којима ће почети рад.

Из овога кратког прегледа се види, како се Институт у свом раду креће од фундаменталних испитивања, која имају значај и за друге научне гране, до проучавања свих географских појава у простору и времену.

Милисав В. Лутовац